

Шормо эл, порымлык да рум берр!

51-ше (32883) №,
2016 ий 17 декабрь,
шуматкече.

ЯМДЕ ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

- Салам лийже!
- Здравствуйте!

Вашлийза: МАРИЙ мультфильм!

Сүретче – А.И.Голубцев.
Композитор – С.А.Яндукова.
Йүк режиссёр – С.В.Белов.
Артистке – Э.С.Лисицына.
Консультант – З.К.Иванова.

Мультфильмесе
герой-влак Лучик ден
Тачана марла яндарын
мутланаш туньк-
тат.

Кино
идалыкым
иктешлыме деч
ончыч Марий тўвы-
ра рўдер чапле
пўлекым ыштыш: йоча-
«Мульт-урок-влак.

Марла ойлаш тунемына» мультфильмым луктын.
Чылаже лу мультфильм лийшаш, кызытеш
визытше ямде. Проектым вуйлатыше, рўдерын
пўлка вуйлатышыже Л.И.Кошкина (снимкыште)
Марий тиште кечын у паша дене палдарыш.

– Йылме – тўвыран кугу куатше. Йылме
поянлыкнам тукым гыч тукымыш арален
кодывам – мемнан ик эн тўн порысна, – оила
Людмила Ивановна. – Тидым ме, кугуең-влак, изи икшывы-
лан чын да раш умылтарышаш улына. Проектна полы-
шым пуа, шонена. Мультфильмым ямдылыме годым
йочан ийготшым, уш-акыл виянмыжым, йылмым
туньктым программым шотыш налме, урок семын
кельштарыме. Икшыве модыш гоч кеч-момат
писынрак умыла да шарнен кодаш. Л.ГРИГОРЬЕВА.

Сенымаш!

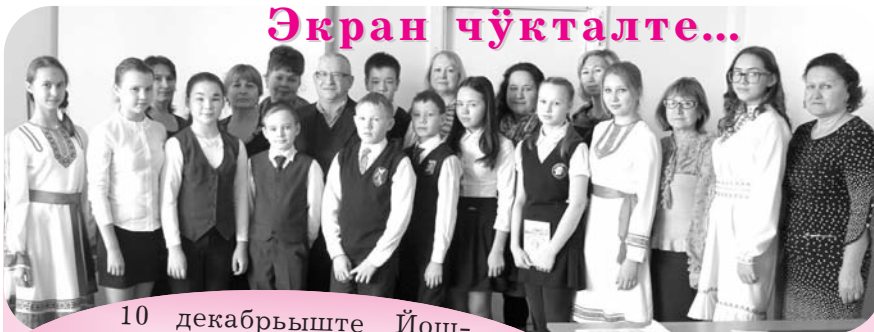
«Идалыкысе
книга – 2016»
конкурсшто
«Йоча-влак-
лан эн сай
книга» номи-
нацийыште
«Ямде лий»
газетнан
ямдылен
лукмо «Родо-
тукым еш.
Финн-угор
калык-влак нер-
ген» книгаже
сеңшыш лектын.

Книгаште
финн-угор тўшкаш пурь-
шо 15 калык дене палымым
ыштена. Книгам редакций-
ыште налза.

Л.СЕМЕНОВАН фотожо.

Экран чўкталте...

10 декабрьште Йошкар-Оласе 17-ше номеран школышто Марий тийште кечылан пӧлеклалтше презентаций конкурс икымше гана лийын.

Конкурсышко Йошкар-Оласе кандаш школ гыч тунемше-влак ушненыт: Владиар Иванов (21-

ше шк.), Надежда Герасимова (7-ше шк.), Илея Калинина (14-ше гимназий), Дарина Алметьева (27-ше шк.), Арина Филатова (20-шо шк.), Николай Полушин, Мария Загайнова (1-ше шк.), Данил Кошпаев, Регина Лисова (17-ше шк.), Любовь Яндыганова (4-ше гимназий). Нуно марий поэт, писатель-влак нерген шымлымаш пашам ыштеныт. Жюри чыла тунемшым тўрлӧ номинацийыште палемден.

Авторын фотожо.

Н.СЕМЕНОВА.

Уверлан уло вер

Тунемше-влак коклаште шахмат дене Тўнямбалсе первенствым Сочиште иктешленыт. Тагасымашыш 30 эл гыч 400 утла спортсмен ушнен. Тушто Йошкар-Ола гыч 11 ияш Екатерина Насырова классический шахмат дене тўнямбал вице-чемпионко лийын. Тудо иктагашыже-влак коклаште 2-шо верыш лектын.

Волжский район Пармар школ гыч Настя Агританова, Полина Резикова, Павел Васильев, Даниил Романов «Орлёнок» йоча рўдерыш миеныт. Тушто самырык корно инспектор-влакын (ЮИД) Всероссийский слётышт эртен. Слёт годым тагасымашыште 53 команде коклаште Марий Элын тунемшыже-влак кумшо верыш лектыныт.

Мутшым колыштына

Кумшо классыште 13 йоча тунемына. Туныктышына Светлана Павловна Тойбердина мемнам чаткан лудаш, арун возаш, мураш, кушташ туныкта. Ме тудым йоратена да пагалена. Мутшым эре колыштына.

Регина ТРИФОНОВА.
Морко, Шенше.

Историйым шергалына

1787-1791 ийласе Руштурко сар годым Очаков турко ор верч кредалмаш эн виан лийын. 1788 ий 17 декабрьште князь Григорий Александрович Потемкинын вуйлатыме руш войска орым сенен налын. Сар деч вара руш флот Шем теңызыште озаланен.

Ум палем

Туныктышемже – авам. Чот тыршаш кўлеш мылам. Тудым тўткын колыштам, Шуко ум пален налам.

Андрей НИКИФОРОВ.
Волжский, Пӧтъял.

Телым ялыште

Шўргем йўштӧ чыгылта, Мардеж капем вўчкалта. Ош лум велеш ўмбакем, Тольо теле ялышкем. Пушенгат шога нерен, Вўдшат ынде лыпланен. Ял воктене шып кастене Мераг кыша палдырнен.

Катя ФОМИНА.
Марий Турек, Сардаял.

Аванан пайремже

«Ава кече гае мемнам йората. Ава кава гае мемнам шымата», – тыгай шомакла дене йоча-садыштына Аван пайремже тўнале. Икшыве-влак почеламутым каласкалышт, ятыр мурым мурышт, тўрлӧ куштымашым ончыктышт, авашт дене пырля модыч (снимкыште).

М.В.ИВАНОВА, воспитатель.
Морко, Волаксола.

Эн лишыл ен

Аван пайремже лўмеш Рушплек клубышто пайрем эртыш. Йоча-влак куштенна, муренна, почеламутым ойленна. Анастасия Юрьевна ава-шамычлан онгай конкурс-влакым эртарен.

Юлия ИВАНОВА, 5-ше класс.
Куженер, Шорсола.

Тиште кече вашеш эртарыме «Идалыкысе книга – 2016» конкурсышто сенгыше-влакын лумымштым ончыктена. Нунын коклаште:

- «Марий йылме дене эн сай книга» номинацийыште «Күрылтшо муро. Марий литератор-фронтвик-влакын мурсакшшт: почеламут, ойлымаш, очерк, мыскара». Автор Гельсий Зайниев.

- «Марий Эл Республик нерген эн сай книга» номинацийыште «Марий Эл»: колыбель души мари – «Марий Эл»: марий егын чон шепкаже». «Марий Эл» газетын 100

Идалыкын эн сай книгажлан Геннадий Прокушевын «Очерки о художниках Марий Эл» книгажым шотлымо.

ияш лумгечыжлан пөлеклалтын, Александр Абдулов чумырен.

- «Эн сай поэтический сборник» номинацийыште Зинаида Ермакован «Тек куржыт ий-влак» книгаже.

22 декабрь - Энергетикын кечыже

Электричество – йолташ

Мыланна электричество моткоч күлешан. Тудо волгыдым шара, шокшым пуа, чыла механизым пашаш колта. Тыге айдемын илышыжым куштылемда. Но электричеством кучылт от мошто гын, тудо кугу энгекым конден кертеш. Садлан электричество дене йолташ лийман.

Алёна ВАСИЛЬЕВА.
Морко, Эгерсола.

Театрысе мотор люстрышто 30 лампычке лийын. Тушеч шымытше ййлен каен. Люстрышто мыняр лампычке кодын?

Вашмут: туларак
Ийлен кайыше лампыч-
ке-вакыт моторыч
што эн нелен ашан

Калык пале

❄ **Декабрьын лумжо шинчам куандара, ййштыжӧ пылышым кйрыштеш.**

❄ **Декабрьште теле мландеш ош шартышым шара.**

Йүштӧ Кугызан үмылжым му.

Марий Йүштӧ Кугыза Москош «Поле чудес» передачыш войзалташ каен. Пеленже Лумұдыржымат налын. **Передачым 1-ше каналыште У ий деч ончыч ончыза.**

Ачан туныктышыжо

Лидия Геннадьевна Иксанова – школ-интернатнан директоржо. Тылеч ончыч Советский районсо Шуарсола школышто руш йылмым да литературым туныктен, вара тыште школ директор лийын. Тудо мыйын ачамым, Артур Ефремовым, туныктен. Ачам шке туныктышыж дене кызытат пенгыде кылым куча: Л.Г.Иксанован мутшылан ятыр мурым возен.

Карина ЕФРЕМОВА, 4-ше класс.
Национальный президент школ-интернат.

Кузе от йывырте?

Мотор ўдыр-рвезе-влак кушеч улыт, шонеда? Одо кундемесе Алнаш район Варале ял гыч. Тўрлӧ ийготан йоча-влак «Царамис» ансамбльыш коштыт. Куштылгын тарванылаш, чечен пеледыш гай кояш, кече гай волгалташ да чылт марла муралтен кушталташ художественный вуйлатыше Анатолий Николаевич Семенов туныкта. Ансамблым тений гына чумырымо, но самырык артист-влак Марий Кугыжаныш ансамбль дене пырля концертыште шке мастарлыкыштым тергеныт. Нунылан кидсовым чот кыренят. Нине ўдыр-рвезе-влакым эскерен, ну кузе от йывырте!

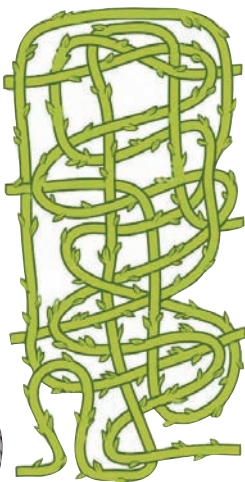
Л.А.МАКАРОВА.

Снимкыште: В.Макаров, И.Кузнецов,
Ю.Кузнецов, А.Степанов, И.Архипова,
А.Тимкова, А.Н.Семенов.

Конкурс

Кеч-могай кугы-тан Марий Йўштө Кугыза модышым шке кид дене ыштыза. Тудым Марий Йўштө Кугыза дене пырля аклаш тўнгалына. Паша-влакым 20 декабрь марте вучена.

Шоңшо-влаклан полшо.

Конкурсшы пурышо паша

Пушкыдо модыш

Самира Алексеева Шернур район Кукнур школын 2-шо классыштыже тунемеш.

Фотом еш альбом гыч налме.

Тушто

*Кенежым чаравуйын шинча, а телым ош упшым упшалеш.

*Кочамын вуйжо пешкоча.

Вич ияш Марсель Николаев Морко посёлкысо 1-ше номеран йочасадыш коштеш. Йочасад гыч пörтылам, Слон дене куанен модам. Лиеш жапем лудашат, Чиялташат, шотлашат. **Г.НИКОЛАЕВАН** фотожо.

Ануш 10 метр кўкшытан тошкалтыш гыч төрштен, но ниможымат эмгачтен огыл. Кузе тыге кертын?

КРОССВОРД

- Кенежым купышто, тошто йўлем але руэм чараште, пасу тўрыштө ила.
- Муремыжо апшаткудышто кўртным перкалыме йўклан келшен толеш.
- Нине комбо тўрлө улыт: ош санган, ош шўян, курыкышто илыше да молат.
- Важык умшан кайык.
- Кугу неран кайык.
- Тупшо шеме, мўшкыржө ошо.
- Киса кугытан, кужу почан кайык мемнан дек игым лукташ толеш.
- Пеш чулым, мотор, телым ялыште эртарыше кайык.
- Нуно шеме да ола лийыт.

Диана СЕМЁНОВА.
Марий Турек,
Арбор.

МАРИЙ ЭЛ РАДИО КОНКУРС!

- 1) ПУШКЫДО модышым ыштыза
- 2) Модышым 20 декабрь марте радиош коңдыза (тел: 63-03-81)
- 3) 24 декабрьште У ИИ КОНЦЕРТЫШТЕ пöлекым налза

Рекламе

I вер - автоусилитель

II вер - кофемолко

III вер - шагат

Модыш-влакым йоча пörтыш нангаена

Индекс: Марий Элыште - 78574, вес кундемлаште - 52713.
Тираж 1150 экз. Заказ 3114.
Формат - А-4-8.
Директор-тўн редактор Л.В.СЕМЁНОВА.
E-mail: yamde_lji@mari-el.ru yamde_lji@mail.ru
Сайтын адресше: yamde-lji.ru
Тел. 45-25-49(факс), 45-22-82.

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:
Марий Эл Республикесе культур, печать да национальность паша шотышто министерстве, "Ямде лий" газет" кугужаныш унитарный казенный предприятий.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымаште законодательством шуктен шогымым эскерыше Федеральный службын Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер - ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральште пуымо.

0+

Печатыш пуымо жап - 14-00, фактически - 13-00.
Ак - кутырен келшыме почеш.

Авторын да редакцийн шонмашыш тўрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

Газетым редакцийште погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийн адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Редакцийн да издательнын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20.

Шовыч

Изарнян Маша дене урем дене ошкылына ыле. Трук ала-кушеч пöрдшö мардеж толын лекте да, йолташ үдыремын кидше гыч аважлан пöлеклаш ямдылыме шовычым поген налын, пушенте вуйыш пижыктен шындыш. Ме мом ышташат öрынна. Шонышна-шонышна, шонен муна вет. Мемнан пу леваш шенгеч кугу тошкалтышым пыкше шүдырен кондышна. Сайын шогалтышна, да мый күзаш тўналым.

– Трук камвонат... Вара шкемым титаклаш тўналам, – ойгыра йолташ үдырем.

– Ит лүд, нимо ом лий, – вашештышым. Вуем пöрдеш гынат, тошкалтышын эн пытаргыш лончышкыжо күзен, шовычым налын волтышым.

– Тау, тый огыл гын, мом ыштем ыле? – куаныш Маша.

Вара коктын Машамыт дек кайышна. Аваже пöлеклан пеш куаныш. Мөнгö ошкылшемла, семынем шоналтышым: «Йолташетлан кеч-кунамаат полшышаш улат, тунам кумылет кавашке нöлталтеш».

А те, үдыр-рвезе-влак, мыйын олмышто кузе ыштеда ыле?

Аня ЯКИМОВА.

У Торъял, Тошто Торъял.

Айдеме пиалан йолташыж дене.

Алексей Александров-Арсак.

Кагаш клуб

Школым тунем лектам да

вик институтышко тунемаш пурем. А институт дечын вара армийыш каем. Такшым мыланем кевытче лияш келша. Кевытче лийын модаш пеш йоратем. Ужалаш, шотлаш – чылажат пеш огайла чучеш.

Данил БЕЛКОВ.

Морко, Шүргыял.

Чонышто ила

Йоратымаш нерген

Йоратымаш – эн ныжыл шижмаш. Тудо кажне айдемын чоныштыжо ила да жап шумекке ылыжеш. Йоратымашым йодын налеш ок лий, тудым кычалашат ок күл. Юмо тыйым пүралтше ег дене садак ваш ышта. Коклан айдемын мотор тўжвал тўсшö шем чонан улмыжым шылтен ашна. Ондакчык йоратымаш шүм-чоным чот йүкшыктарен кертеш. Сандене йоратымашын кепшылышкыже логалаш ида вашке.

Регина ЯНЫШЕВА, 9-ше класс.

Икымше тошкалтыш

Кажне айдемын ылышыштыже икымше йоратымаш лиеш. Ты шижмаш айдемын кумылжым нöлта я, мөнгешла, чот ойгандара. Икымше йоратымаш – тиде пырля ылымашке икымше ошкыл. Вара ешым погымо жап шуэш. Тунам чыла куан ден ойгым лош пайлен, үмыреш пырля илаш товатлат. Кызытсе жапыште изи амаллан көра еш ойырла. Мыйын шонымаште: йоратен ушнымеке, үмыр мучко пырля илаш тыршыман.

Анна ФАДЕЕВА, 9-ше класс.

Шүмыш күвар

Тўняште чын йоратымаш уке манын, шукын ойлат. Но ылышыште кажныже йоратыше да йоратыме лийнеже. Йоратымаш янда гай: пудырга гын, ушаш йöсö. Йоратымаш – шүм серышке вик күвар. Вес айдемым йоратен веле огыл, умылен мошташ күлеш. Пырля ик семын шүлаш да шонымашым мут деч посна умылаш. Йоча годсо йоратымаш – эн волгыдо шижмаш.

Катя ГРИГОРЬЕВА,

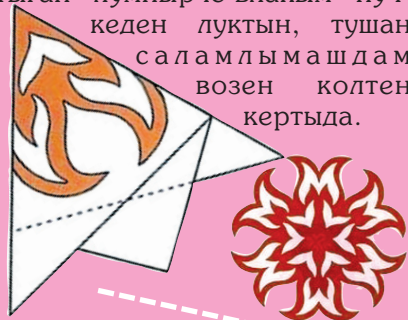
9-ше класс.

Параньга, Элпанур.

Газетым Печать да массовый коммуникаций шотышто федеральный агентствын финанс полшымыж дене лукмо.

У ий серыш

У ий вашеш йоратыме енлан тыгай лумпырче-влакым пүчкеден луктын, тушан саламлымашдам возен колтен кертыда.

Угыч астрономий

У 2017/2018 тунемме ийыште расписанийыштыда астрономийым ужыда гын, ида өр. «Тиде предметым физикым туныктышо нангаен кертеш. А учебник-влак шукертак ямде улыт, тушко икмыняр вашталтышым гына пуртыман», – каласен министр О.Васильева. 10-11-ше класслаште астрономийлан арняште ик шагат ойыралтшаш.

Таче доскам кө үштеш?

РФ образований министр класслаште да школ пеленысе кумдыкышто эрыктыме-йытырайыме пашаш йоча-влакым ушаш темлен. Тидын шотышто ача-ава да тунемше-влак коклаште кугу ўчашымаш тарванен.

Г.С.ТОБЕКОВА, туныктышо (Куженер, Конганур): «У министр шонымашыже моткоч сай. Йочам изинек пашалан туныктыман. Уке гын, кызит ача-ава-влак икшывыш-тлан мөйгыштö сомьлкам огыт ыштыкте. Тыге каласыме йоңылышырак лиеш, очыни.

Ялыште паша уке гаяк: ятыр еш волькым ок ончо, илыме йөн оласе гай: вүд пуч дене йоген толеш, пörтым газ ырыкта. Тыге самырык тукым йогыланен кушкеш».

Анастасия МИРОЛЮБОВА, 9-ше классыште тунемше (Морко, Нурүмбал): «Мый тыгай вашталтышлан тореш улам. Тунемше-влак тунемшаш улыт, уроклан ямдылалташ пеш шуко заданий пуалтеш. Библиотекаш коштман. А школ көргыштö да школ кумдыкышто сомьлым шукташ посна пашаен-влак улыт».

Ик кечын – тергыме паша

Министр Васильева 11-ше классыште чыла предмет дене тергыме пашам эрташ темла. «Тидлан лүдшаш уке, вет контрольно-тергыме пашам тунемше-влак кажне ийын возат. Вес тунемме ийыште

Көм чын йолташлан шотлаш лиеш? Тидын нерген шуко шонкаленам. Ёшанле йолташ уло гын, илашат, тунемашат куштылго, шонем. Мыйын тыгай йолташем – Дима Халтурин. Тудо Көрдемучаш ялыште ила, 6-шо классыште тунемеш. Дима колым кучаш йората. Труд, физкультур да математике – йоратыме урокшо-влак. Коктын телефонышто «World of Tanks» модыш дене модына. Чынжымак, Дима – сай йолташ.

Советский, Ёрша.

Петя НАГАЕВ.

Йолташ-влак

Костя Матвеев – лишыл йолташем, поро, онай рвезе. Туддене түрлө теме дене мутланена. Никита Иванов – эн ушан тунемше. Дневникыштыже – чыла «визытан». Мыят нунын гай лияш тыршем.

Данил ЯКОВЛЕВ,
8-ше «Б» класс.
Морко, Коркатово.

Россий образований министрлан тений августышто Ольга Юрьевна Васильевам шогалтыме. Тудо туныктымо пашашке у вашталтыш-влакым пурташ темлен. Икмынярже дене тендамат палдарена.

тыгай тергыме пашам (ВПр) ЕГЭ-ш пурыдымо предмет-влак дене Россий мучко ик кечын возаш тўналыт», – рашемден тудо.

Вузыш – кок экзамен почеш

О.Ю.Васильеван ойлымыж почеш, вузыш тунемаш пураш ЕГЭ гына шагал, абитуриент-влак профильный предмет дене письменный вступительный экзаменым кучышаш улыт. Поснак социальнo күлешан (медицине, инженерный да т.м.) вуз-влак тыгай вашталтышым пуртышаш улыт.

Руш йылме шотышто

Руш йылме дене ЕГЭ-ш устный ужаш пурталт кертеш. Но ончыч 9-ше классыште тунемше-влак коклаште терген ончат, апробацийым сайлан шотлат гын, вашталтыш пура.

Географий дене ЕГЭ

Вес тунемме ий гыч, можыч, географий денат единый кугыжаныш экзаменым чылан сдатлаш тўналыда. Тидын нерген министр географийым туныктышо-влакын кокымшо Всероссийский съездыштышт ойлен. Но шонымашым илышыш шындырыме деч ончыч окса йодышым рашемдыман, вет күлеш материалым ситышын ямдылыман да кабинетлашке оборудованийым налман.

Л.СЕМЕНОВА ямдылен.

Виртуальный тўнян кепшылже

Социальный сетляште ўдыр-рвезе-влак молан аватаркым чўчкыдын вашталтылыт? Тыште лўдыкшў уломо? Ты йодышым рашемдаш психологий да педагогике, медицине да социальный польшышым пуышо «Детство» рўдерын педагог-психологшо Любовь Антоновна ГЛАЗКОВА полша.

Лўдыкшыдымў Интернет

– Чаманаш логалеш, самырык тукым социальный сетляште шуко жапым эртарам. Интернет, тўрлў сынан гаджет (арвер)-влак йоча-шамычым, тыгак кугыненымат авалтат. Социальный сеть-влак айдемын уш-акылышкыже, шўм-чонышкыжо виешак шынен пурат. Тыге икшыве виртуальный тўняште илаш тўналеш. Тудо интернетышке шкеж нерген тўрлў уверым веранда. Чылаж годым чын уверым ок пу, ондален, ешарен кер-теш. Тыште моткоч кугу лўдыкшў уло (тидын нерген возымым 2016 ий 27 февральыште лекше «Ямде лийыште» ончо – ред.). Молан тыге лиеш? Йоча, социальный сетляшке мотор фотографийым веранден, шуко йўкым (лайкым) погынеже. Моторлыкшо дене кугешнынеже. Тўнжў – шке нерген, шке странице дене

Мутер

АВАТАРКА
– социальный сетляште тўн лаштыкысе фотографий але тудым алмаштыше сўрет.

палдарынеже, йолташ, иктагаш-влакым шке велке савырынеже. Аватаркым уэмден, илышыштыже лийше вашталтыш нерген шижтарынеже: мутлан, у вургемым налын, причёским весемден, иктаж-кушко миен толын да молат.

Икшыве изиж годсек йырым-йырысе тўням умылен кушкеш, виянеш, шкеж нерген палдараш тунемеш. А кугыен-влак йочалан чын корныш шога-лаш полшышаш, умылтарышаш, кўлешан пунчалым илышыш шындараш туныктышаш улыт. Ийгот вашталтме, илыш опытым погымо дене айдеме илышым весемын аклаш тўналеш да виртуальный тўняште «йоммыжым» чарна.

Л.ГРИГОРЬЕВА ямдылен.

Аватаркым чўчкыдын вашталтылмашын икмыняр амалже:

- ✓ шке нерген палдараш тыршымаш, имиджым пенгыдемдымаш;
- ✓ лишыл ен, ача-ава, родо-тукым, иктагаш-влакын тўткылыкышт ситыдымаш;
- ✓ кумыл чўчкыдын вашталтмаш;
- ✓ шкем чот йоратымаш; тиде койыш варажым эгоизмым виянда;
- ✓ «компьютер чер» дене черланымаш, социальный сетын кепшылышкыже логалмаш.

Информатике кўлешан

Школыштына информатике арня эртыш. Тўрлў мероприятий кокла гыч «Морской бой» модыш пеш келшыш. «Тунемше-влак» (8-9-ше классла) ден «Фиксик-влак» (туныктышо-шамыч) команде-влак компьютерым палымыштым ончыктышт. Аклаш Екатерина Фомина (9-ше кл.) ойырышна, модышым директорын алмаштышыже Гузель Владимировна Минимуллина вўдыш.

Ме, 8-ше классыште тунемше-влак, информатикым тений веле тунемаш тўналышна. Туге гынат Ольга Будённая, Анжелика Яметова, Фёдор Кузнецов, Константин Фёдоров ятыр йодышлан чын вашештышт. Сенгышыш туныктышо-влак лектыч, а ме тиде предметын кызытсе илышыште кўлешлыкшым раш умылышна.

Юлианна ЕРМОЛАЕВА.

Марий Турек, Сардаял.

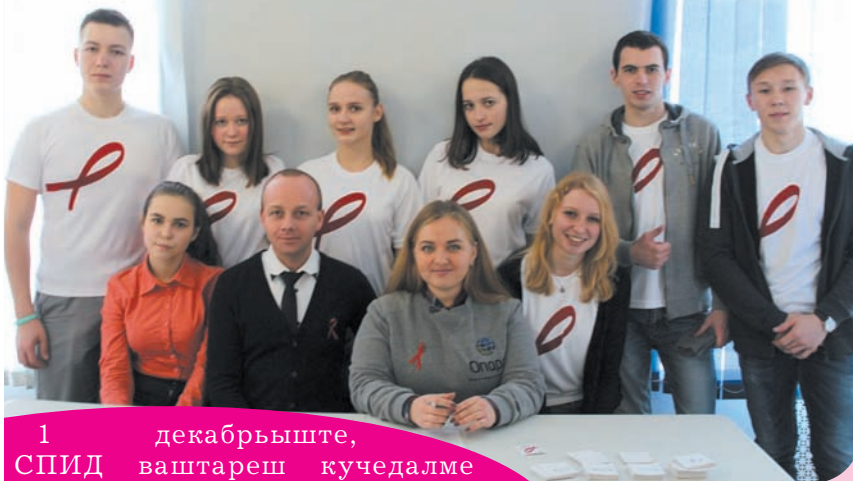
Увер выр-выр

Правам палыман
Морко посёлкысо социально-реабилитационный рўдерыште ийготыш шудымо-влак дене ятыр паша ышталтеш. Тидын нерген Даша КОРОЛЁВА воза:

«Шукерте огыл «Российе самырык тукымын праваже» теме дене мероприятий лие. Морко районьсо ПДН инспектор полиции лейтенант Э.В.Музурова ден КПДН да ЗП секретарь Т.Ю.Александрова мыланна презентацийым ончыктеныт, умылтареныт. Йоча-влак шке правашт нерген сўретым сўретленыт, стендым сўрастареныт».

Таза илыш-йўла верч!

1 декабрьште, СПИД ваштареш кучедалме Тўнямбал кечын, «V» буква семын унчыли савырыман йошкар тасма-символым пижыктат. Тудым 1991 ийыште сўретче Франку Муру шонен луктын.

энгекым кондымышт нерген ойленит. Агитбригаде-влак тиде йодышымак шке выступленийыштышт почын пуэныт. Таза илыш-йўла верч улшо самырык-ен-влак шке школыштым почыныт.

Акцийыш чумыргышо ўдыр-рвезе-влак ик вере «СПИД нерген мом палет?» викториныште йодыш-влаклан вашмутым кычалыныт гын, вес вере ВИЧ/СПИД ваштареш кучедалмын символ-пряникшым ышташ тунемыныт.

1 декабрьште Йошкар-Оласе медицине колледжыште СПИД нерген шижтарыме йодыш дене студент-влакын икымше научно-практический конференцийышт эртен.

Л.СЕМЕНОВА ямдылен.

15 ноябрь гыч 2

декабрь марте Марий Элыште «СТОП ВИЧ/СПИД» акций эртен. Тудо СПИД ваштареш кучедалме кече дене кылдалтын.

Тиде акцийыш тўрлө тунемме төнежла гыч 25 тўжем ўдыр-рвезе ушнен. 2 декабрьште Йошкар-Олаште Самырык-влакын полатыштышт «Бей в набат!» иктешлыше акций годым «Ме таза илыш-йўла верч улына!» форумышто СПИД черын, наркотикын шарлымышт да могай

28 ноябрь гыч

4 декабрь марте

«Стоп ВИЧ/СПИД» всероссийский акций эртен. 2 декабрьште федеральный канал дене «ЗНАНИЕ – ОТВЕТСТВЕННОСТЬ – ЗДОРОВЬЕ» открытый уроком ончыктеныт. Тудым тыгай сайтлаште ончаш лиеш:

www.apkpro.ru/stop_vich_spid,

www.стопвичспид.рф,

www.o-spide.ru

Тазалыкым аралыман

Школыштына ВИЧ/СПИД ваштареш кучедалме акций эртен. Биологийым да химийым туныктышо Таисия Юрьевна Викторова, ятыр пример дене пентгыдемден, шучко чер нерген каласкален. Капкылыштыже

ВИЧ-инфекцийым нумалше ятыр ег, виян иммунитетан улмыжлан кўра, чержым палыде ила да весылан пижыкта. Тыге чер шарла. Сандене кажне енлан эмлымверыште чўчкыдын тергалтман!

Чаманаш логалеш, СПИД-ым сенген кертше эм эше уке. Тазалык верч шкалан азапланыман!

Элина НИКОЛАЕВА.

Морко, Энерсола.

Шекланыза

Те

пеш самырык улыда, туге гынат коккланже секс нерген шоналтен колтеда. Ала-кудыжо «тамжымат» пален налын дыр. Но шекланыза: СПИД-ым шочыктышо ВИЧ-инфекций шукужым вате-марий семын малыме дене кусна, ик гана тыгай вашлиймаштат шучко чер дене черланен керттыда. Наркотик дене кылым кучышо-влак ик шприц дене пайдаланат, тыгодым вирус черле енын вўржў дене весе деке куснен кертеш.

Капкылыштыда ВИЧ-инфекций уло але уке? Тидым СПИД ваштареш кучедалше рўдерыште лўмым ончыктыде (анонимно) тергалтын рашемдаш лиеш!

